

Workshop F

Passiefhuis of Actiefhuis?

Henk Kaan, stichting PassiefBouwen.nl

Ronald Rovers, Lector van de Onderzoeksgroep gebouwde Omgeving en Regionale Ontwikkeling aan de Hogeschool Zuyd en directeur van Sustainable Building support centre

De passiefhuis-benadering is zeer succesvol in Duitsland, Oostenrijk en België. In Nederland groeit het aantal gerealiseerde projecten ook. Daartegenover staan andere benaderingen, zoals actiefhuis, low-tech of nul-energiehuizen. Onderlinge vergelijking daarvan voor renovatie staat garant voor een interessante discussie over energiebesparingsstrategieën en aanverwante aspecten.

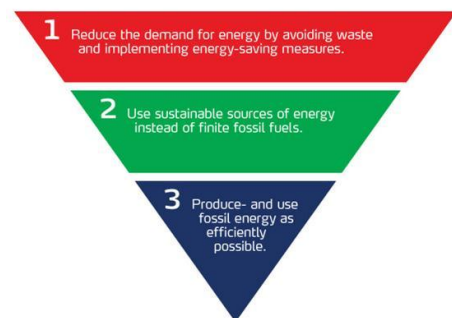
Wat zijn de voor- en nadelen van deze benaderingen bij renovatie?

Henk Kaan

Vooroordelen over Passief Bouwen zijn:

1. Passief bouwen beperkt de Architectonische Vrijheid!
Welke van deze huizen zijn geen passiefhuizen?
2. In een Passiefhuis mogen de ramen niet open!
Waarom zou dat niet mogen?
3. Passief bouwen leidt tot oververhitting!
Wel eens van buitenzonwering gehoord?
4. Passiefhuizen hebben complexe verwarmings- en ventilatiesystemen!
Alleen als je dat graag wilt.....
5. De energie-inhoud van de extra isolatie overtreft de energiebesparing die ermee wordt bereikt!
Vergroting van isolatiedikte van 20 naar 30 cm verdient zich energetisch in minder dan 3 jaar terug...
6. Je verdient de investering in een passiefhuis nooit terug met de energiebesparing!
Dat valt wel mee. Geïsoleerde kozijnen en drievoudige beglazing worden meer en meer standaard, net als mechanische ventilatie en een of andere vorm van warmteterugwinning.
7. Wat kost een passiefhuis dan meer? Bovendien: Een huis gaat 100 jaar mee. Weet jij hoe de financiële en geopolitieke ontwikkelingen de komende 100 jaar zullen zijn? Je kunt je huis beter energiezuinig maken met zonnecellen dan met passiefhuismaatregelen! En dan "Netto-nul" met elektrische warmtepomp of weerstandsverwarming in de winter!

The Trias Energetica concept:
the most sustainable energy is saved energy.

Nadat Henk Kaan (Stichting Passiefbouwen.nl) in zijn flitsvoorstelling (zie presentatie) enkele vooroordelen omtrent het passiefhuis uit de weg ruimde, werd de gelegenheid gegeven aan de deelnemers van de workshop om hun vragen op een geeltje te noteren.

Ronald Rovers (Zuyd Hogeschool & Ribuilt Research Institute for the Built Environment of Tomorrow) schonk meteen aandacht aan de vragen in zijn inleiding (zie presentatie) en tevens werden mogelijke alternatieven voorgesteld voor het passiefhuis, zoals de nul-energiewoning en de materiaal-neutrale woning. Diverse demonstratieprojecten zijn in opbouw wat een vergelijkend onderzoek in de toekomst mogelijk moet maken. De gebouwen tonen alvast dat creativiteit nodig is in het ontwerpproces en dat kwaliteitszorg belangrijk is. De bouwschil vergt een nauwgezette uitvoering en de technische installaties kunnen een cruciale rol spelen in dergelijke concepten. Ronald Rovers illustreert aan de hand van de situatie in Kerkrade-West - en het voorbeeld van renovatie van naoorlogse woningen naar passiefhuisstandaard aldaar -, dat als woningcorporaties hun energiebesparingsdoelstellingen willen halen tegen 2020, alle woningcorporaties in Nederland eigenlijk twee projecten per jaar van dergelijke omvang moeten waarmaken.

Uit de discussies achteraf bleek dat er nog steeds enkele vooroordelen heersen omtrent het passiefhuis, bijvoorbeeld: men kan wel gaten boren in de wanden, doch dat moet ontwerptechnisch worden ingecalculeerd met een leidingenspouw. De ventilatiestrategie dient goed uitgekiend te zijn en tot nog toe zijn er in de demonstratieprojecten geen alternatieven voor mechanische ventilatie met warmterecuperatie. Argwaan hierover dient te worden weggewerkt door correct informeren en kwaliteitszorg. Buitenlandse studies tonen over het algemeen positieve gebruikerservaringen met passiefhuizen. Een studie van OTB op Nederlandse passiefhuizen toont de mogelijke impact van het gebruik van nachtventilatieluiken voor algemene ventilatie, wat kan leiden tot te koude slaapkamers in de winter. De corporaties hebben als belangrijke taak om de bewoners goed te informeren. De probleemgevoeligheid van geavanceerde concepten kan pas worden opgevangen als ook meer aandacht wordt besteed aan kwaliteit. Het belang van kennis van bouwfysisch evenwicht na renovatie dient hierbij niet te worden onderschat en gepaste opleidingen zijn nodig. Het energielabel werd in twijfel getrokken als methode van reële inschatting van energiegebruik - en de gehanteerde basistemperatuur van woningen -, met als mogelijk alternatief rekenmethodes zoals PHPP.

De deelnemers (h)erkenden de urgentie van grondige energierenovaties, in het bijzonder om de slechte basiskwaliteit van bepaalde woningen weg te werken. Er werd gesuggereerd om structuren te ontwikkelen die zorg dragen voor de exploitatie. Voor wat betreft de financiële haalbaarheid moet het seriematig renoveren van woningen verder worden ontwikkeld. Eén van de deelnemers merkt bijvoorbeeld op dat de kosten voor de renovatie van rijtjeswoningen konden worden gereduceerd van €90000 tot €40000 per woning door serievoordelen.

De bewoners moeten meegaan in de ontwikkeling van renovatieprojecten en de proefwoning wordt erkend als een belangrijk middel om deze hindernis te overwinnen. Een acceptatiemodel is belangrijk waarbij de bewoners duidelijk wordt gemaakt hoe extra investeringen zich vertalen in voordelen. De corporaties dienen de bewonersprofielen te onderzoeken en als gevolg daarvan te opteren voor de ontwikkeling van bepaalde concepten en investeringsmodellen. Naast de technische projectmanager moet er gedurende het hele renovatietraject dus ook ruimte worden voorzien voor een sociale manager die de bewoners informeert, adviseert, overtuigt, begeleidt en feedback biedt. Welke energetische of technologische aanvieligroute het meest interessant is, zal dus afhangen van welke aanvieligroute het meest wordt gewaardeerd.